www.svoboda-news.com

РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
всі листи, мові-ордери і чеки треба виписувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ЕЖЕНЕДЕЛЬНИК
"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association.
at 83 Grand St., Jersey City, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXIV. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., второк 14-го марта 1916. Ч. 32. VOL. XXIV. JERSEY CITY, N. J., Tuesday, March 14, 1916. No. 32.

ВЕЛИКА БИТВА ПІД ВЕРДЕН ТРИВАЄ ДАЛЬШЕ.

Французи стратили дотепер 26.500 в полонених, 189 гармат і 232 машинових крісів.

Війна між Злученими Державами а Мексиком неминуча.

НАД ГРАНИЦЕЮ МЕКСИКА НАГРОМАДЖЕНО ВЖЕ ОКОЛО 20.000 ВІЙСКА.

У ФРАНЦІЇ І БЕЛЬГІЇ:

ФРАНЦУЗИ СТРАТИЛИ ДОТЕПЕР ПІД ВЕРДЕН 26.500 В ПОЛОНЕНИХ, 189 ГАРМАТ І 232 МАШИНОВИХ КРІСІВ.

БЕРЛІН, 12. марта. — Останний урядовий звіт німецького ґенерального штабу подає отсї вісти:

„В околиці на захід від ріки Мези неприятель робив зусиля, щоби масовими нападами відзискати втрачені становища, але надармо. Неприятель був приневолений з великими втратами уступити назад.

„На схід від ріки Мези і на рівнині Вевр мала місце лише перестрілка артилєрії.

„Після урядових обчислень виносить число французьких жовнїрів, полонених в битві під Верден т. є. від 29. лютого, 430 офіцирів і 26.042 жовнїрів. Воєнна добича складаєть ся з 189 гармат між тими 41 тяжких, і 232 машинових крісів та великої скількости ріжних инших воєнних матеріялів".

УСПІХИ НІМЦІВ КОЛО РЕМ. — 737 ФРАНЦУЗІВ ПОЛОНЕНИХ.

БЕРЛІН, 11. марта. — Німецький ґенеральний штаб подає урядово отсї вісти:

„Саксонські полки взяли приступом французькі становища на північний захід від Рем на просторі 1.400 метрів. Притім полонено 12 французьких офіцерів і 725 жовнїрів. Крім того здобуто 5 машинових крісів і 13 гармат до викиданя мін".

ВЕЛИКА БИТВА ПІД ВЕРДЕН ТРИВАЄ ДАЛЬШЕ.

ПАРИЖ, 12. марта. — Велика битва під Верден триває без перестанку дальше. Хоч в послїдних двох днях не було більшого наступу піхоти, то зате акція артилєрії по обох сторонах була дуже велика.

Французькі воєнні знавці вірять в те, що Німцям взагалї не удасть ся здобути Вердену. Битва в послїдних днях виказує, що масовий наступ піхоти є майже неможливий з причини великих страт. І тому битва приймає характер битви в окопах. Обі сторони укріпляють свої становища окопами, які ідуть нільком рядами, один за другим.

Инші знова знавці є тої гадки, що наступ Німців коло Верден був переведений лише для збаламученя французького штабу. Вони догадують ся, що Німці готовлять ся до властивого наступу в иншім місци: або коло Соасон (де німецькі окопи є віддалені всего 60 миль від Парижа) або коло Іпр (в Бельгії).

СНІГ І ДОЩ ПРИПИНИЛИ ТРОХИ ВОЄННІ ОПЕРАЦІЇ У ФРАНЦІЇ.

ПАРИЖ, 12. марта. — На цїлім бовій лінії, почавши від границї Швайцарії аж до мора, паде сніг і дощ. Се становить велику перешкоду в дальших воєнних операціях, а передвсім в наступах піхоти.

ФРАНЦІЯ СТРАТИЛА ЗАГАЛОМ 2½ МІЛЇОНА ЛЮДИЙ.

АМСТЕРДАМ, 11. марта. — Мінїстер війни ґенерал Галієні зложив недавно тому звіт перед військовою парляментарною комісією щодо страт в людях за цїлий час війни.

Після сего звіту Французи стратили по день 1. марта около 2.500.000 людий. З того припадає 800.000 на убитих, 1.400.000 на ранених (між тими 400.000 тяжко ранених і 300.000 на пропавших.

Отсї дати мали зробити пригноблююче враженє на членів парляментарної комісії.

ЗНОВА ВЕЛИКА НАРАДА СОЮЗНИКІВ У ФРАНЦІЇ.

ПАРИЖ, 12. марта. — Під проводом ґенерала Жофра, головного команданта французьких військ, відбула ся в головній кватирі велика воєнна нарада союзників в справі дальшої воєнної акції.

Анґлію заступав ґенерал Доглес Гейґ, Росію ґенерал Ґілїнський, адютант царя, Бельгію шеф ґенерального штабу, а Сербію ґенерал Пасїч.

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ І МЕКСИКО:

ВІЙНА МІЖ ЗЛУЧЕНИМИ ДЕРЖАВАМИ А МЕКСИКОМ НЕМИНУЧА.

ВАШІНҐТОН, 12. марта. — Американське правительство повідомило мексиканського президента Каранцу, що американські війска переступлять границї Мексика, щоби зловити ґен. Віллю і його банду.

На се наспіла від Каранци відповідь, в якій він заявляє, що лише під тим услівєм позволить американським військам переступити границї своєї держави, коли американське правительство згодить ся, що на случай потреби також і його війска можуть переступити границї Злучених Держав.

В політичних кругах є тої гадки, що домаганє Каранци не буде сповнене, а походу в глиб Мексика Злучені Держави не застановлять.

АМЕРИКАНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО ДАЛО ПРИКАЗ ЗА ВСЯКУ ЦІНУ ЗЛОВИТИ ВІЛЛЮ.

ВАШІНҐТОН, 11. марта. — Комендант пограничних військ ґен. Фонстон одержав з мінїстерства війни приказ, сейчас розпочати похід до Мексика і зловити Віллю за всяку ціну.

НЕ ЗВИЧАЙНИЙ ПОХІД, АЛЕ ВІЙНА.

ВАШІНҐТОН, 12. марта. — З великих приготовлень, які переводять з поспіхом американські власти, можна здогадувати ся, що Злучені Держави готовлять ся не до походу проти Віллї, але до війни з Мексиком.

У воєнних кругах панує переконанє, що Вілля своїм відважним виступом проти Злучених Держав розпекає загальну симпатію в Мексику та що велика часть військ Каранци перейде на сторону Віллї.

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ ПОТРЕБУЮТЬ 250.000 АРМІЇ НА ВІЙНУ З МЕКСИКОМ.

ВАШІНҐТОН, 12. марта. — Після обчислень воєнних знавців Злучені Держави мусїли би вислати до Мексика 250.000 армію, щоби могли числити на корисний вислїд війни. Крім сеї сухопутної армії мусїла би співдїлати також значна часть фльоти.

Голоси ріжних політиків є за війною з Мексиком, щоби остаточно положити конець безправствам і братоубийчій боротьбі в Мексику.

ОКОЛО 20.000 ВІЙСКА НАХОДИТЬ СЯ НАД ГРАНИЦЕЮ МЕКСИКА.

ЕЛЬ ПАЗО, Н. М., — Концентрація американських війск над границею Мексика поступає дуже скоро наперед. Силу американського війска оцїнюють на 20.000 людий.

На території Мексика находить ся вже один полк кінноти, який становить передну сторожу головної армії.

ВОЄННА ЦЕНЗУРА ДЕРЖИТЬ ВСЇ РУХИ ВІЙСК У ВЕЛИКІЙ ТАЙНЇ.

ВАШІНҐТОН, 12. марта. — Воєнна цензура заборонила подаванє всяких вістий про рух і концентрацію війск.

Є лише здогади, що американські війска будуть подїлені на три головні армії. Головна, середна армія перейде границю коло місцевости Коломбус. Війска ген. Віллї мають находити ся у віддаленю 40 миль від границї.

ПОЧТА ЗІ СТАРОГО КРАЮ.

„Нордам" має прибути до Ню Йорку в второк (14. марта).

ПОЧТА ДО СТАРОГО КРАЮ.

„Ґеліґ Оляф" відїде з Ню Йорку в четвер (16. марта).

ПОВІДОМЛЕНЄ.

Всї, котрі занимають ся збірками на фонди під зарядом Федерації Українців і ті, що присилають жертви до касієра Федерації, зволять ласкаво приняти до відома, що з присилкою гроший мають присилати до касієра тільки спис жертводавців і ціль, на яку призначено дану жертву. Всякі дописи, подяки або поклони не належать до спису жертводавців і се занимаючі ся збірками або висилкою тиже мають посилати особно в роді дописий до редакції часописий, в котрих хотять, щоб такі дописи, подяки чи то поклони були поміщені. В виказах присланих жертв оголошуєсь і буде оголошуватись тільки імена жертводавців і зложені суми жертв.

За Тов. Федерація Українців:
С. Яловський, касієр.

З ПЕРШИХ СТРІЛЕЦЬКИХ БОЇВ У КАРПАТАХ.

Була друга половина жовтня 1914 року. Півкурінь, під проводом отамана Шухевича висланий на Борислав та Дрогобич, закривав відворот наших військ. Сильна навала ворогів приневолювала нас опускати з жалем рідну країну. Не помагала львина хоробрість, не відстрашували ворогів тисячі їх трупів; на їх місця ставали все нові і нові, що сліпо йшли на неминучу смерть...

Ніч на 22. жовтня пролежали ми на горі в селї Опака, ожидаючи ворогів. Та вони не приходили. Рано збірка і ведуть нас лїсами дальше. Куди? — не знає ніхто зі Стрільців, крім старшини. По довгій блукаючій лїсами та болотами приходимо на гору. Страшна зрака. Між старшиною чую слово: „Кобила". Зацікавлений тим, питаю ся четаря, що воно значить.

— Ся гора так називаєть ся. Тут лишаємо ся до дальшого зарядженя, — відповідає четар.

Сотню Віговського відпроваджує курінний з недалекий лїсок. Ми заїзає, кажуть нам, сотня Будановського в розстрільній. На дворі мороз, деиеде сніг. Я скулюєся під деревом і стараю ся власною парою загріти скостенїлі руки. Недалеко мене сидить Стрілець Гуцул з витягненим зелїзним „пуштоком" шурує поза шию. Докучають йому „насіком". Инший скинув сорочку, бє їх. Мені се дивним видало ся. Я і почуй товариші стараємо ся загріти, а той роздягнений сидить. Син Чорногори витривалий на зимно. Він неодну ніч пересидів в зимі. Під вечір приходить стежа від стрілецького обозу і з селянами приносить харчі. Вже кілька днів ми майже нічого не їли, тому кождий митчю з'їв одержану консерву й кусень хліба. Я по харчуску закутав ся в „цельт" і твердо заснув. В сні бачу я рідним селї, сидів в теплій, сільській хаті в окруженю родичів, братчиків та сестрички, й оповідав їм про своє бутє на війнї. Мене хтось збудив. Я розкутав ся з „цельту" і підняв голову. Зимний вітер обвіяв мене, з густа мрака осідала краплями по моїм лици.

— Вставати! — почув я приказ.

З жалем виліз я з теплого місця та зачав будити товариство. Була північ. Нас попровадили на верх гори і вже ні абечу вказали мілкі закопи. Ми змінили сотню Будановського, котра пійшла на наше місце. Кождий завивав ноги в „цельт" і на холодній, вохкій землї лежав неповорушно. Так минали жмні за хвилями, години за годинами. Стало розвиднивати ся. Я виконав собі багнетом глибше леговище, та нарізаними галузками скрепи закрив сьвіжу глину, щоби в день не видів ворог. Коло осьмої години почули ми сильну стрілянину наперед нас. Там була яко передна сторожа пешка „Feuerbeteilung", що з Москалями практикувала ся сьвідомих". Кулї свистїли над нами. Мрака все таки не вступала ся. Недалеко мене лежав Стефанко Шевчук з мойого селя і, байдужно вспівував коломинку:

Солоними, солоними,
Солоними дайте,
Солоними ми поможе,
Дрімати дозвольте.
А з дівчина заручини,
А я дівчини грають,
А у мене молодого
Москаль стрілянть...

За ним підхопив цїлий мій рій. Нараз сильна стрілянина на переді і страшний, пронизуючий, невказаний крик більшої скількости людий. Потім меньший та виразнїйший:

— Ура! Ура!...

Мені ще й тепер іде мороз по тїлї, як згадаю той крик. Крик, котрий заглушував навіть стріли, відбирав людям розум і з тисячами штиків пхав їх вперед на милу горстку таких же самих людий, як вони...

То був приступ Москалів на Чехів. На хвилинку піднесла ся мрака і перед нами в долинї виднїла баня церкви та кілька хаток між деревами, а 100 ступнів від нас повзали Чехи. Кулї свистїли понад нами і летїли дальше в сосновий лісок. Я глянув на другу гору за селом. Цїлі кольони жовтявих постатий побачив я там, як спускали ся до нас. Та мрака вскорі закрила їх, село і навіть передні сторожі. Перед нами знову непроглядна пітьма. Нараз стрілянина дуже близько, кулї летать і стригнуть висше нас у збочи гори. Чехи добігають до нас, та кривять ся за недалекі пні дерев, а ми чуємо крик „ура" все близше.

— Багнет на кріс! — почув я зі сторони закопу четаря, що сидів висше нас.

Дрожачою рукою закладаю багнет на кріс, та стріляю дальше. Вихиляю голову і бачу в пітьмі мраки темні постати в довгих шинелях. Безперервно стріляю і знов закладаю нові набої. У віддалі кільканайцяти ступнів базу високу постать. Мірю і хочу стріляти. Нараз чую, що щось сильно шарпнуло мене в праву руку й вона мимохіть опадає від замку кріса. Глядну на руку. Поріте мясо, пальець висить.

Я ранений.

Лївою рукою хватаю праву і не знаю, що робити. — Лишу ся так довго на місци, аж все мене — шибнула гадка.

— Ох! мене в бік! Пойй-пойй!... — чую на ліво від себе.

То вірний приятель Палійчук ранений також в бік.

— Тікаймо за гору! — крикнув з усїх сил він до мене.

Зриваю ся й біжу в гору. Довкруги страшний лопіт, гук, крик. Бачу вістуна Микитюка Івана з окрававленою головою, що бігає „мов хурний" по верху, де найбільше небезпечно. Я паду по дорозї, та все підношу ся й кривю ся на другім боцї за деревом. Бачу задиханого сотника Віговського, що з кріском в руках спішить на поміч з запасом. Побачивши кров на мені, задержуєть ся хвильку й питає:

— Вже?

Потім наче зі сну пробуджуєть ся, та біжить на гору. А там вже лише страшний, здаєть ся недовдський рев. Три сотки острих багнетів мірять ся з тисячами штиків... Мені завязує хусткою з шиї якийсь товариш руку і я біжу лїсом, не знаючи сам, куди. Ранена рука тчне до долини, я падаю і знов встаю, а до того ще й тягарі на плечах, котрі неможливо було знати, утруднюють мені утечу. Рука ціла затерпла, в рукаві повно крови. Наколо в лїсі падають і тріскають шрапнелї та гранати. Вкінци виходжу з ліса і бачу в долинї село. Як воно звало ся, до нині не знаю. Мені робить ся слабо, темніє в очах і я мимохіть присїдаю на купу каміня... Пробудив ся, й бачу незнайомого товариша, що відбирає з моїх уст фляшку з водою. Я пімлів був, він ратував мене. Мене завели в село, де сантїст забандажував руку. Пять ран, мабуть кулею дум-дум.

— Ви щасливі, товаришу! Ви вже своє відвоювали! — говорили мені товариші.

А я плентав ногами, підпирав ся палицею в лївій руцї, з блїдим, мертвим обличчем і блудними, стомленими очима водив по околиці, ніби шукав захисту своїм болям.

Андрій Бабюк.

(З „Діла").

БАЗАР ОТВОРЕНИЙ!

Базар, який уладжує з'єдинений нї-ецько-австрійський Комітет на поміч ЖЕРТВАМ ВІЙНИ в Німеччинї, Австро-Угорщинї, Туреччинї і Болгарії, вже отворений.

Базар займає всї великі галї в Медісон Сквер Гарден (27-ма улиця і Медісон авеню). Будоч буде около 250. Переважно будни загального характеру, лиш деякі відзначають ся національними особливостями, між ними й українська (ч. 97.).

В меньших галяк будуть що вечара концерти, водвілї, воєнні образки і т. д. Дня 19-го с. м. (3 недїлю) вечером буде український концерт, уладжений нюйорським Українським Хором, під управою п. Мирона Гундича.

ВСТУП НА БАЗАР 25 ЦЕНТІВ.

Базар отворений кождого дня від 2-ої години сполудня до пізної ночи.

Щодня заповнюють базар великі маси людий.

НА ПРЮ, БЕЗ ЛЯКУ І ЗНЕВІРИ!

V.

Варта затямити.

Людською річию є блудити, але нерозумом є оставати в блуді.

Цицеро.

Ми є люди, тому не можемо зрікати ся нічого, що по людях ходить.

Теренція.

Особливою опікою епископа Ортинського може потішити ся Український Народний Союз і редакція „Свободи". Він не видить більшого ворога на сьвіті як власне У. Н. Союз. Чому?

Се також зрозуміле, коли візьмемо під розвагу уроєну велич епископа і його мрії — стати одиноким паном на американській Руси і Україні. Ся жажда загарбати У. Н. Союз у свої руки не давала йому спокою від його приїзду до Америки в 1907. році. Колиж по ненаситній клівлендській конвенції він стратив надію на свої мрії, тоді став смертельним ворогом У. Н. Союза, і ся ворожнеча зростає в його серци й умі з дня на день. Він не криєть ся зі своїми думками навіть перед чужинцями і все лиш думає, як би то знищити найстаршу орґанізацію. І тому перше він лише натискав на сьвященників, щоби викликували в народі погорду до народної орґанізації, до У. Н. Союза, а по повороті з Европи заложив дневник, який має між иншим на цїли нищити У. Н. Союз. І тому, коли не можна „правем", то „левем" — так, як польська шляхта нищила український народ. І нехай би У. Н. Союз мав щастє і силу виволити цїлу Україну, навернути всїх православних і протестантів на грецько-католицьку релїґію, то якраз ізза сього епископ попав би в ще гіршу лють. Він тоді казав би видрукувати в „Америці" — „тим, що не знають рахунків", — що „Свобода" доложила до тої роботи 10.000 долярів і вона вже паде і тому вона є зла. Бо як може бути в Америці хтось, що робить добру роботу? Таж се замах на епископа, на церковну власть! Се бут проти релїґії!

Наведемо примір: Коли по реорґанізації У. Н. Союза в 1914 р. почали відпадати члени від нашої орґанізації, епископ тїшив ся як мала дитина. „Аж тепер прийшла пора знищити Союз!" — викрикував він. І лише чекав хвилї, коли то „Свобода" зачне боронити ся на ново перед намірами епископа. А тут на нещастє „Свобода" ані чичирк. Завзяла ся і мовчить — через цїлого пів року епископови прикрого слова не написала за його затїї. І се влютило епископа. „Як би то знищити, як би то знищити, за що би то зачепити?" — думав цїлими ночами. І — „як хто хоче нса вдарити, то кий знайде". Прийшла хвиля, в котрій У. Н. Союз мусїв виступити яко один з чинників в загально народній роботї. Маємо на думцї Сойм. „Ага, тепер я їх маю! — подумав собі. — Зроблю їх безбожниками, кирилниками, соціялїстами, протестантами, аґентами Загальної Української Ради, кумами і злодїями. Один з тих арґументів мусить бути успішний". І свою думку перевів в житє. Але, щоби до сього дійти, треба було наперед назвати цїлий нарід „пійними фірманами", нову орґанізацію „федерацією чортів", старий край представити яко останну зволоч, а тоді ті, що боронять старого краю, мали вийти в осьвітленю „Америки" яко „запроданцї за юдин гріш".

Хто-ж то є ті редактори „Свободи" і урядники Українського Народного Союза, і чому вони такі зненавиджені епископом?

Ми є люди і Українцї — і більше нічого. Ми є невідродні дїти свого народа і нїчого більше від нас, як від кождого иншого Українця, сподївати ся не можна. Ми знайшли ся припадково в тім положеню, що мусимо провадити найстаршу українську орґанізацію в Америцї і видавати найстаршу газету „Свободу", а наслїдком сього в злуцї з иншими займати ся народними справами.

Ми дістали в свої руки великий народний скарб, народну твердиню, до недавна одиноку українську орґанізацію: Український Народний Союз. Не ми тому винні, що Українцї вибрали яко спосіб зорґанізовати себе — братне забезпеченє. Але колишні передові патріоти в Америцї, як бл. п. о. Грушка, о. Бончевський, Стефанович, о. Макар, а з живучих: о. Константкевич, о. Підгорецький, о. Струтинський, о. Дмитрів, п. Ардан, п. Тальпаш, п. Глова й инші — прийшли до того переконанї, що лише братня поміч, житєве забезпеченє могло в тих часах злучити Українцїв, і тому заложили і провадили нинїшний Український Народний Союз. Робили, що могли. Опісля змінили ся часи: Союз кріпшав і двигав на собі не лише всю народну роботу, але навіть і церковну, бо нічого иншого тоді ще на американській Українї не було. З часом дехто з теперішних головних урядників настав вибраний до управи, а доперва аж недавно Союз опинив ся під нашою опікою.

Коли У. Н. Союз зорґанізував часть нашого народа економічно, то вже легко було зробити один крок вперед і почати просьвітну та полїтичну орґанізацію. І ми надїяли ся великої помочи від епископа. Ми надїяли ся, що він якраз розвине народну роботу в тих напрямах, в яких У. Н. Союз ще не працював. І се була причина, чому ми витали епископа як спасителя України при його вступі на американську землю. Нїщо инше, лише ся надія казала нам станути разом з епископом і пхнути народну роботу цїлою силою наперед.

Але ми завели ся. Ми ствердили лише ту відвічну правду, що в історії скоків нема. Все мусить іти постепенно. Прийшов гарний з лиця, молоденький, недосьвідчений місіонар, що нїколи не міг мати свого маєтку. А Америка — се край, що кождого сейчас на вступі манить своїм блеском. Кождого огортає покуса стати від разу мілїонером. І тоді чоловік мусить зводити сам зі собою внутрішну боротьбу, яка иноді триває пів року, або й довше. А в боротьбі — чоловік або побідить або впаде. Не знаємо, чи і як довго боров ся епископ з тою покусою, але бачимо, що впав. Покуса його перемогла, жажда гроша опанувала його розум і серце і він став першої кляси долярович та забув, в якій цїли тут приїхав, коли ще й тепер клене ся Христом, що цента не має. Своє становище почав використовувати на збиранє маєтків, удаючи завсїди бідного і нещасного так, що небіщик о. Стефанович вже на тім був попадав ся тай сказав раз про епископа: „Шкода всього; над ним взяв верх американський бог — золотий доляр". І на нїм сповнили ся слова св. Письма: він хотїв „жати там, де не сїяв, а збирати там, де не кидав" (Матей 25, 24).

І захотїло ся йому вхопити Союз з його маєтком. Ми не знали що робити. Сьвященики поділили ся в своїх думках. Вкінци прийшла епохальна конвенція Союза в Клївлендї 1910 р., на котрій перемінено назву Союза на „греко-католицький", а епископ мав бути в тім Союзї таким паном, як тепер є у „Провидїню". Се стало ся в присутности і під натиском епископа.

Від сеї то клївлендської конвенції почали ся на американській Українї не роздори, але сварнї, проклони, ненависть — одним словом: епископське пекло. Повстала нова економічна орґанізація: Руський Народний Союз в Скрентон (відтак ще й инші подібні орґанізації), а ми, побачивши, до чого епископ зміряє, використали брак правних формальностий і не віддали епископови Союза. Від того часу епископ запалав жаждою пімсти і не успокоїв ся до нинї; противно: його ненависть зростає і доводить його до умового розстрою. Знищити У. Н. Союз — се, попри безмежну жажду гроша, його друга цїль.

І тому всї напади проти народних робітників мусить епископ звернути в першій мірі проти нас. Він знає, що У. Н. Союз був колись виключно одинокою українською орґанізацією, а й тепер він ще не стратив свого значіня і має вплив на народне житє. Коли би епископови вдало ся знищити Український Народний Союз, то з иншими орґанізаціями йому вже пійшло би легко. Для него всякі „соціялїсти", „гайдамаки", і тим подібні елементи не є страшні, бо проти них він може з проповідальниці викрикувати, що вони є ворогами Церкви. Натомісць проти нашої орґанізації він з чистою совістю сього сказати не може, а коли скаже, то нарід в се не повірить. Ми проти Церкви і релїґії не виступаємо, лише боронимо народного добра перед захланностию епископа.

І тому ми бережемо У.-Н. Союз як ока в голові, всїми способами, які лише знаємо. Ми дістали по наших попередниках велику традицію і сю народну сьвятість ми мусимо берегти. Ми стоїмо під судом історії, під судом народа і своєї совісти. Може бути, що ми часом робимо похибки, але хто з людий є непомильний? Ми учимо ся на тих похибках, як кождий розумний чоловік робить. Головна річ, чи ми хочемо добре робити.

Чи можна нам за зле брати се, що ми хочемо забезпечити У. Н. Союз на будуче від упадку і тому ми з конечности мусїли перевести таку реформу, щоб У. Н. Союз міг видержати всяку крізу? Нам закидає „Америка" особистий „кумівський" інтерес в тім, що ми через реорґанізацію стратили стільки членів. А ми спитаємо отверто: Хто власне пустив з Філядельфії цїлу сїть сплетень проти У. Н. Союза і його урядників? Хто хотїв упадку У. Н. Союза? Хто тїшив ся, як в наслїдок неевисної аґітації, диктованої з Філядельфії, виступали від нашої орґанізації сотки і тисячі членів? Хто викрикував: „Тепер прийшла пора знищити Союз!" так, що аж деякі, хоч неприхильні нам сьвященики, мусїли гамувати і успокоювати пристрасний вибух ненависти свого „боса"? Ми зі своєї сторони робили, що було в нашій силї, аби спинити завзяту аґітацию кругів від „Америки". Що епископови не вдало ся випрушити нас з рівноваги і продовжувати „завнїшу оборону проти него особисто в „Свободї", то се вказує лише на його наміри, а не на нашу непорадність. Впрочім усї ті закиди є безпредметові, бо властиво їх видвигаєть ся не на оборону членів У. Н. Союза, але на те, щоби представити нас у лихім сьвітлї.

Ми є сьвідомі своїх прав і обовязків супроти орґанізації і народу. І тому, щоби охоронити Союз перед упадком, ми перевели реорґанізацію. Значить, ми зробили згідно з вимогами народної полїтики. І ми заявляємо на сїм місци:

Ми кождої хвилї станемо на народний суд (не на ґазетярську полєміку) і піддамо ся засудови, коли нам докажуть, що ми з точки народної полїтики зробили зле, переводячи реформу.

Те, що ми все твердимо, що на американській Українї повинна бути одна сильна братня орґанізація, вільна від полїтичних впливів там, де чоловікови розходить ся о житєвий інтерес — тасамо думає кождий щирий патріот, і таку думку висловив Сойм.

Встидно нам обговорювати ось-таку справу; „Америка", коли хоче на когось напасти, то все витикає людям „пейдж". З того виходило би таке: „Ви урядники У. Н. Союза маєте бути жебраками, ходити за прощеним хлїбом; ви не сьмієте мати родин, бо їх люди не мають, а коли маєте дїти, то понаганяйте їх попід людські плоти і на жидівські сьмітники; ви не сьмієте їсти хлїба, але сїно (колиж бо і сїно в Америцї дороге!); маєте ходити голі; маєте бути посьміховищем у людий — а тоді будете добрими урядниками У. Н. Союза і добрими репрезентантами українського народа".

Се прямо негідне! Кождому вільно дбати про дочасне житє; кождому вільно бути чоловіком. Епископови вільно мати і парохію і катедру і катедратик у висоті 1.000 долярів місячно і треби і т. п., лише урядники У. Н. Союза не мають бути людьми; їм не вільно мати нїяких житєвих нї культурних потреб; не вільно мати родини — одним словом: вони повинні бути духами — ангелами.

Що за часи? Що за люди? Се має бути епископська наука про дочасне добро?

„Ми є люди — і більше нїчого!"

* * *

З власних твоїх слів тебе судитимуть (Марко 19, 22).

Слова його були маснїйші від масла, але злоба є в його серци; його слова виглядали мякші від оливи, а в дїйсности се був обнажений меч (Книга псальмів 55, 21).

Нїхто не може служити двом панам; не можете служити Богу і мамонї (Матей 6, 24).

Богдан Лепкий.

ПІД ВЕЧІР.

О сни хлопячих лїт, о мрії кучерні,
Румяні на виду, усьміхнені в очах,
І розговорені, мов дїти на забаві,
В яких ще хвилї рвесь сердечне: „ох" та „ах!"

Післанники країн, з якого проганяють
Незвісні вороги кождського з людий,
Прийдіть до мене знов. Най рунини заграють,
Нехай менї здаєсь, що я ще молодий.

Нехай менї здаєсь, що та любов, якою
З землї до ясних зір дорогу я мостив,
Не впала зтоптана ворожою стопою,
Що я помім людьми, мов добрий гість гостив.

Нехай менї здаєсь, що сили молодечі
Не розлетїли ся з вітрами по полях,
Що під ярмом судьби не згорбили ся плечі,
Що крізь житє йдучи, в болото я не встрял.

Нехай менї здаєсь, що я в тяжкім знесиллю
На груди голову склонив і задрімав.
Пробудинусь — весна! Ось блїдні ниї на гилю
І сонце і пташки і все, що я нехав.

З РОСІЇ ВІДРАДНІЙШІ ВІСТИ. — З АВСТРІЇ СУМНІ.

Під заголовком „Лише пізнїйше нїж нїколи" містить ґазета The Ukraine (2. ч. з 15. лютого с. р.), котра виходить у Швайцарії, в місті Льозанні, при підмозї У. Н. Ради в Америцї, з осідком в Джерзи Сїти, Н. Дж., замітну вступну статю.

В тій статї вказано на кілька поленш, які російський уряд признав Українцям в Росії. Ті полекші ось-такі: позволенє на видаванє українських часописий в Києві, Одесї, Харкові і в Москві; призвіл, даний проф. М. Грушевському вернутись із заслана; дозвіл на українські запомогові комітети в Росії і т. д.

Ще важнїйшою від тих поленш є одна резолюція, яку предложили партії лївиці в державній думі в Петрограді російському правительству.

В тій резолюції посли вісьмох думських груп домагають ся привернення прав української преси в Росії і випущення на волю невинно арештованих Українцїв. Перший, що підписав сю резолюцію (разом з иншими резолюціями — загальними) був **граф Володимир Бобринський**, тойсамий, що приготовляв завойоване Галичини для Росії і підпирав галицьке, буковинське й угро-руське москвофільство. Се є знаменне і вказує на цевну зміну в настроях і поглядах серед російського громадянства на українську справу, не лише серед поступового, але і серед назадницького тай власне — серед ворожого нашій народній справі.

Ті знаменні прояви покищо не дуже такі замітні і **ще далеко до того, аби в Росії признано українському народови бодай повні національні права, але серед теперішних воєнних і чорних днїв навіть і се для нас відрадне.**

Ми на все глядимо справедливо і признаємо слушність кождому, кому належить ся, навіть і Росії, коли вона бодай показує крихітку охоти змінити свою дотеперішну протиукраїнську полїтику.

Цїлим нещастєм Росії і всїх її народів доси було — **самодержавє.** Колиж би теперішна війна вплинула на внутрішний перестрій Росії так, що вона би стала **демократичною конституційною державою, в якій і Українцї мали би бодай повні національні права, то нема сумніву, що і відношенє Українцїв до російської держави та до московського народа змінило би ся на лїпше.**

До того вправдї ще дуже далеко, але нїхто не заперечить, що російське громадянство має на се завдяки у тім, що московський нарід, а таксамо і всї народи Росії — окрім Польщі, яка вже поза межами Росії, — се **демократичні народи.**

* * *

Повисші вісти замітні і варто їх занотувати особливо з уваги, що **надії Українцїв на конституційну Австрію підчас теперішної війни годі посперти якиминебудь відраднійшими фактами. Натомісць раз-враз приходять вісти, що власне вже тепер, підчас війни Австрія насаджує Польщу на українських землях — в Галичинї і на здобутій Холмщинї та части Волинї.**

Друга вістка з Австрії, для нас дуже прикра, — се те, що тепер справджують ся (бо пишуть про те навіть ґазети в Німеччинї), що **австрійсько-угорське військо з початком війни не лише натувало, але масово вішало українських селян. Як доносять заграничні ґазети, то Мадяри цїлими масами вішали українських селян за те лише, що сказали, що вони Русини.**

Тепер вже розуміємо, чому Австрія у своїй червоній книзї згадує про насильства Москалів над Жидами, а промовчує про гірші ще насильства над Українцями.

Хто має кров на своїх руках, мовчить про злочини других.

Стара полїтика Австрії супроти українського народа — **конституція на папери**, доси ще не змінила ся.

І покищо ми в Австрії не маємо що цїнити окрім того кусника паперу і **окрім тих прав, які ми здобули собі своєю власною працею, боротьбою і кровю.**

* * *

І се власне ми мусимо все і всюди тямити, що український нарід має лише те, що здобув єдино тільки своєю працею, своєю боротьбою і своєю кровю.

Ті наші власні здобутки в Австрії боронили ми проти московського замаху, а будемо таксамо боронити і проти австрійсько-польського.

Але окрім того мусимо здобувати нові права для нашого народа, на всїх його землях, — **все памятаючи, що надію можемо мати лише на себе самих, на свою власну силу.**

Зокрема ми — Українцї американські повинні пильно бачити, що дїєть ся на нашій рідній землї і бути все готовими до помочі нашим братам і до боротьби проти наших ворогів у старім краю!

Подаємо ось-тут згадану в горі англійську статю, що ненаючи ньо, які в Росії правлять Українцям.

BETTER LATE THAN NEVER.

CHANGE IN THE RUSSIAN POLICY TOWARDS THE UKRAINIANS?

The press has lately registered several facts which,—let us hope,—indicate a change in the Ukrainian policy of the Russian Government, applied with especial severity since the outbreak of the present war. The chief of these changes are: *the permissions obtained by various groups of Ukrainian patriots in Kharkow, Odessa, Kiev and Moscow to recommence periodical publications in the Ukrainian language; a notable cessation of arrests of the national leaders; the permission given to Prof. Hrushevsky to return from his exile; the toleration of the newly founded Ukrainian relief committees, and several other facts of similar and smaller importance.* It is of good augury, that the recent Duma programme demanded and laid stress upon the point of the liberation of the Ukrainian press and that this demand was signed, amongst other party leaders, by the Count Vladimir Bobrinsky, who only a few months ago was the chief advocate of the anti-Ukrainian policy à outrance.

Even the fact that several Russians belonging to the Government class, with Mme Bacherach, the wife of the Russian minister in Berne at their head, have subscribed to the Ukrainian relief fund started by the well-known Ukrainian patriot Count Tishkevich in Switzerland, is a great sign of change after what has been going on for the last months.

We do not hesitate to ascribe these concessions to the change in the attitude of the Emperor himself, who in his gracious telegram to the Count Tishkevich last August, announced this new tendency.

Undoubtedly, the change we are speaking of is still very slight. So far it does not even restore the "status quo ante" of the Ukrainian position before the war in Russia. Thousands of innocent people, in Siberia and other places, await their liberation. Those Ukrainians in general who are fighting for the victory of the Empire and of the Allies hope to see their position, (from the national point of view), approach at least that of their brethren in "Teutonic" Austria, represented as the oppressor. Nevertheless it would be unfair to deny that there is a change, and as such we hail it, insignificant though it be.

Since the Ukrainian autonomy was finally destroyed, contrary to the solemn pledges of the Russian rulers, at the end of the 18th century, the policy of the Russian Government has been that of a uniform hostility towards Ukrainian national individuality in all its manifestations: language, religion, customs, institutions. This policy which has only whetted the desire of freedom, instead of succeeding in suppressing the Ukrainians has culminated in the recent attempt of the Russians to destroy those acquisitions which the Ukrainians contrived to obtain in the Austrian province of Galicia. The Galician failure brought about Russia's humiliation in the present war. The personalities who have been responsible for the extreme anti-Ukrainian policy before the war, and during the Russian occupation of that province, were also chiefly responsible for the military defeats of the Empire. The fact of their losing influence, if this is a fact, is a hopeful sign both for the future of the Empire as for that of the Ukrainian nation within it.

THE IMPERIAL DUMA.

La Dépêche, of Toulouse writes:

The Duma demands that the unlucky policy which has so long prevailed in the relations of the bureaucracy and the nationalities alien to the Empire, be irrevocably condemned. It is indeed necessary in the difficult circumstances which exist in Russia, that the Poles, the Fins, the Ukrainians and the Armenians should feel themselves as free and as contented within the borders of Russia as even they themselves wish to be. It is at this price alone that they can lend a constant and devoted cooperation in the formidable struggle which Russia has to sustain, and it is at this price that in the future a durable peace can be established in the immense Russian Empire, victorious and renewed.

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper
Published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Established 1893.
JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand Street, Jersey City, N. J.
ANDREW SAWKA, manager
83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:
In United States:
$2.00 per year
$1.00 per 6 months
$0.75 per 3 months
In Jersey City, Canada and other foreign Countries:
$3.00 per year
$1.50 per 6 months
$1.00 per 3 months
Single copy 3 cents.

ПЕРЕДПЛАТА:
В Сполучених Державах:
на рік $2.00
на пів року $1.00
на 3 місяці 0.75
В місті Jersey City, до Канади і других країн:
на рік $3.00
на пів року $1.50
на 3 місяці $1.00
Поодиноке число 3 центи.

За кожду зміну адреси платить ся 5 центів.
Адреса: SVOBODA 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Всі мані-ордери і чеки треба виписувати на адресу "Свобода".
При висилаю чамовлення належить долучити мані-ордер або чек.
Число телефону 498 Jersey City.
AMERICAN ASSOCIATION OF MEMBERSHIP LABEL FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS
За всі оголошення поміщувані в „Свободі" редакція не відповідає. — Рукописий не звертає ся.

ПІСЛЯ СТОЛІТНОГО ЮВИЛЕЮ УРОДИН ТВОРЦЯ УКРАЇНСЬКОГО ГИМНУ.

Михайло Вербицький 1815—1915.

Тихо і незамітно минули столітні роковини уродин одного з перших піонірів відродженя української музики та театрального мистецтва: Михайла Вербицького. Минули тихо і незамітно може тому, що сама суспільність занята тепер більше житєвими справами, які вяжуть ся з важною теперішньої хвилі, а може й тому, що мало хто з нас сьвідомий, яке значіне має для нас Михайло Вербицький.

З доводи обширної біографії, написаної Іларіоном Воробкевичем, довідуємо ся, що Михайло Вербицький уродив ся 1815 р. (близшої дати не подано) в селі Ключі, добромильского повіту, з священичій сімї. Яко ученик перемиської гімназиї належав до катедрального хору, котрий за часів епископа Снігурського стояв доволі високо під управою Чеха Панкого. Епископ Снігурський дбав про образованє і виховане молодого Вербицького тому, що його отець вчасно відумер, та поручив Панкому, щоби сей учив Вербицького музики. Скільки Вербицький скористав з науки Панкого, не знати. Можливо, що більше скористав, співаючи в хорі катедри, який тоді мав в репертуарі головно релігійні композиції Бортнянського, котрим загально тоді одушевляли ся твори Бортнянського і його стиль впливули сильно на пізнїйшу творчість Вербицького.

По скінченю гімназиї вступив Вербицький до духовної семинарії у Львові, котру з великими перервами скінчив аж в 1850 році. На той час пробудив найбільший розвій таланту Вербицького та його знайомість з музичними теоріями, які поглубив ще директор хору латинської катедри в Перемишли Льоренц, до котрого пійшов Вербицький на науку по вступленю з семинарії 1829 р. Льоренц познайомив Вербицького з правилами контрапункту та музичних форм і тим закоренив музичну осьвіту Вербицького.

Були то часи для Вербицького повні невдач часто особистої натури, як смерть жінки, з котрою жив тільки рік, недостача матеріяльних засобів і т. п. Опісля Вербицький вертає знова до семинарії та кінчить її в 1850 р. Женить ся другий раз і іде на посаду сьвященика до Завадова, опісля до Залужа-Стрілок, а як конець до Мшанова, де й помер в 1870 році і де спочивають його тлінні останки.

Творча праця Вербицького обіймала хоральну та інструментальну музику. З хоральних творів, що перевисшають число 30, находимо головно мужеські квартети, з котрих звісні є: „Де Дніпро наш", „Після завтра", „Широкий луг", „Ода до місяця", „Осінна пісня", „Заповіт Т. Шевченка" на два хори, басове соло і орхестру; дуети („Не чужого ми бажаєм"), Служби Божі (між ними дві латинські) та инші духовні композиції. З орхестральних: 12 симфонічних творів на українські теми на велику або малу орхестру та кілька менших, або красше назвати се музикою до мельодрам „Панщина" (Ю. Желехівського), „Пала" („Пітгірин" (І. Гушалевича), „Вукі черевики" „Сільські пікніконтенти" та „Школьар на панщині". Із симфонічних творів, котрі він називав теж симфоніями (радше треба би їх назвати рапсодіями) звісна є тільки 7-ма (власна Д. Січинським). Його мельодрами були давнійше сталим репертуаром українського театру, а деякі уривки з них пійшли з уст до уст і стали ся популярними. Кромі сего він є автором музики національного гимну „Ще не вмерла Україна".

Стиль Вербицького (як і Ів. Лавривського і В. Матюка, дуже зближених до нього) легкий і простий. Провадженє голосів в хоральних композиціях мельодійне, гармонія доволі проста, хоч у деяких творах Вербицького під впливом мабуть новійших струй в західній музиці, декуди більше скомплікована.

Се загальні прикмети, які можна пізнати з тих творів Вербицького, що находять ся між людьми, перевисшені без числа разів або літографовані. Більшу часть його творів стрінула та сама доля, що й твори инших українських композиторів — вони засуджені на вічну вязницю на полицях котрогось „Бояна" або бібліотеки „Народного Дому". Одну тільки з його рапсодій видав проф. Денис Січинський в фортепяновім витязі накладом „Станиславівського Бояна"; кромі сего істнує стар. видане „Заповіту" та „Пітгірин", як також декотрих квартетів у збірнику, виданім В. Матюком. Навіть національного гимну з оригіналі, написаному Вербицьким, доси нема виданого.

Дивував ся би може деяким чужинець, як би знав, як то у нас шанують память і твори заслужених людий. Твори лежать не видані, майже нехай не виконувані.

Можливо пригадують ся мені сегорічні ювилейні обходи одного з менших німецьких композиторів, що перевисшили числом 30 і 40 разів ціле число творів Вербицького. Заміць одушевляти ся нераз слабкими чужих авторів, які обильно виповняють програми українських концертів, — чи не красше було би виконати від часу до часу пісню М. Вербицького. Формою і змістом сі пісні не уступають многим співаним у нас чужим квартетам, а є для нас більше вартісні, яко твори одного з творців нашої національної хвилки.

Нехай хоч ся згадка буде пригадкою забутої постати творця національного гимну.

Осип Залеський.

КАСОВИЙ ЗВІТ З ЖЕРТВ

під зарядом Федерації Українців у Злучених Державах.

ФОНД ЖЕРТВАМ ВІЙНИ.

Від 30. листопада 1915. р. до 7. марта 1916. р. вплинуло, як оголошено		$4.005.34
З сеї суми вислано на руки п. Юліяна Романчука:		
31. грудня 1915	4.000 К =	$560.00
14. січня 1916	2.050 К =	280.00
10. лютого 1916 (на жадане жертводавця) 40 рублів =		12.85
16. лютого 1916 12.000 К =		1.680.00
7. марта 1916 1.200 рубл. =		432.00
10. марта 1916	4.950 К =	668.25
Разом вислане до стар. краю 23.000 К і 1.240 рубл. за		$3.633.10
Вплинуло жертв разом		$4.005.34
Вислано до краю разом		3.633.10
Остає		$372.24
З сего заплачено часть за відзначки для Федерації (після ухвали)		$306.50
За касову книжку в цїли провадженя сего фонду		1.30
Разом		$307.80
З днем 7. марта б. р. остає в касї на сей фонд		$64.44

ФОНД СІЧОВИХ СТРІЛЬЦІВ.

Від 3. грудня 1915. р. до 7. марта 1916. р. вплинуло, як оголошено		$2.655.66
З сеї суми вислано на руки п. Ю. Романчука:		
24. грудня 1915	2.000 К =	$280.00
14. січня 1916	2.050 К =	280.00
16. лютого 1916	8.000 К =	1.120.00
10. марта 1916	4.950 К =	668.25
Разом вислано	17.000 К =	$2.348.25
Вплинуло жертв разом		$2.655.66
Вислано до краю разом		2.348.25
Остає		$307.41
З сего заплачено ще за касову книжку для провадженя сего фонду		65
З днем 7. марта б. р. остає в касї на сей фонд		$306.76

ФОНД ВИЗВОЛЕНЯ УКРАЇНИ.

Від 30. падолиста 1915. р. до 7. марта 1916. р. вплинуло, як оголошено	$780.86
З сеї суми виплачено як слїдує:	
30. листопада 1915 касова книжка	75
30. грудня 1915 Е. Ревюк за толковане статута	20.00
31. грудня 1915 Сабіна Левицька, платна секретарка в офісї, за один місяць	40.00
12. січня 1916 Дж. Рафалович за анґлійські працї	40.00
25. січня 1915 Дж. Рафалович за анґлійські працї	10.00
27. січня 1916 М. Січинський на завдаток за відзначки для Федерації	150.00
27. січня 1916 С. О. Полак завдаток на вироблене чартеру для Федерації	50.00
27. січня 1916 Андрій Жук до старого краю	28.00
2. лютого 1916 Сабіна Левицька платня за один місяць	40.00
23. лютого 1916 Дж. Рафалович кошти до Вашінґтон, Д. К.	25.00
4. марта 1916 Сабіна Левицька платня за один місяць	40.00
4. марта 1916 М. Січинський видатки канцелярійні	101.74
4. марта 1916 С. Ядловський почтові видатки	1.24
4. марта 1916 Сабіна Левицька, „кар-ферс"	1.54
7. марта 1916 запомога для базарового комітету в Ню Йорку	100.00
Разом	$648.27
З днем 7. марта б. р. остає в касї	$132.59

С. Ядловський,
касієр Федерації.

НОВА ДОБА НАСТУПАЄ.

Нова доба наступає, цїлий сьвіт трясеть ся,
Людська кровця як водиця річеньками ллеть ся.
Україна доби сеї чекала занята
І надію на нас мала, що пررемо пута.
Встань, Тарасе, з гробу твого в широкому полю,
Подиви ся, як правнуки борять ся за волю!

В кого серце українське, дарує що має,
Душу-тіло, як водицю пролиє, пролиє,
Сивоусі в рядах стали й молоді хлопята
І на ната меч підняли українські дїчата.
Встань, Тарасе, з гробу твого в широкому полю,
Подиви ся, як правнуки борять ся за волю!

Честь і слава, Вам дївчата, наш рожевий цьвіте,
Най нам воєн на Україні сонечком засьвітить!
Ми на землї Вашінґтона, за широким морем,
З Вами, наші героїні, дїлимо ся горем.
Встань, Тарасе, з гробу твого в широкому полю,
Подиви ся, як правнуки борять ся за волю!

Любі братя, просїм Бога Христа з Назарета,
Най Владика нам не шкодить ні його газета!
Ми лучім ся, не сваріім ся, для нас не пасує;
Що Владика нам пошкодить? — най політику...
Встань, Тарасе, з гробу твого в широкому полю,
Подиви ся, як правнуки борять ся за волю!

Всї працюймо для України, рідненькі мами,
Як Владика сам ся лишить, то пійде за нами!
Разом руки подамо сяк, будем працювати,
Тоді чужі нас пізнають, будуть шанувати.
Встань, Тарасе, з гробу твого в широкому полю,
Подиви ся, як правнуки борять ся за волю!

Василь Татарин.

Kansas City, Kans., March 6, 1916.

НОВИНКИ.

ВНЕСЕНЄ НА СКАСОВАНЄ ДЇЗОМОВ, НИХ ШКІЛ В МАНІТОБІ ПЕРЕЙШЛО В ДРУГІМ ЧИТАНЮ.

На вечірнім засїданю манітобського парляменту дня 29. лютого перейшло в другім читаню внесенє др. Тортона, що двомовні школи в Манітобі будуть скасовані.

Внесенє перейшло 37 голосами проти 8. Проти голосували: посли: **Т. Д. Ферлей**, Префонтейн, Бернард, Гамелін, Парент, Нютон, Дімас і Тальбот.

Всї лїберали разом з соціял-демократом Ригом (якому наші українські виборці певно за се відплатять ся при других виборах), голосували за скасованем двомовних шкіл.

ЛИСТ ВІД МИТР. ГР. АНДРІЯ ШЕПТИЦЬКОГО.

Бразилійська укр. газета „Праця" (ч. 6, з 9. лютого с. р.) містить отсей лист від митр. гр. А. Шептицького, котрий написав дня 6-ого лютого с. р. до о. Рафаїла Кринецького в „Прудентополїс (Парана, Бразилія). Лист звучить:

„Курск 24/11, 915. Найдорожший отче, мій Рафаїле! Пересилаю з нагоди зближаючого ся Нового Року і Різдва найсердечнїйші желаня: всего добра, а передівсім обильних Божих ласк. Я Вам винен ще листа, за всї ті картки, які менї одна почта принесла. Я стало пишу щонайменьше раз на місяць. Я на днях довідав ся, що в Києві є наші братя Паславський і Гогра. О Томських доси не можу довідатись, хто там, хотяй і писав і давно гроші післав. Нїчого не знаю. Дійшла до мене через о. Боцяна (з Минусинська) непевна відомість, що в Красноярску в тюрмі є 8 Василіян, — але хто, і відки, не знати. О. Копидовський і Фещак в Кромиржиу. Пише о. Фещак, що о. Пасив в Улапківцях ранений в церкві, о. Стремецький поїхав з 4 братами з Михайлівки і 2 клерики вивезені; не знати, де?

Сердечно здоровлю. Веселих сьвят! За всї картки, дорогий о. Рафаїле, сердечне Спасибіг!

†Андрей.

ПРИМУСОВЕ ЩІПЛЕНЄ В АВСТРІЇ.

Міністерство внутрішних справ приготовляєть ся до видання цїсарського розпорядку про примусове щіпленє проти віспи. Всї заходи, щоб наклонити населенє до добровільного щіпленя, були безуспішні, тому міністерство рішило ся ужити примусу, дрозячи в разї опору грівнями.

СТРАТА ХУДОБИ В СХІДНИХ ПРУСАХ.

Після урядового обчисленя в Східних Прусах наслїдком російського наїзду пропало 1,300.000 штук худоби.

СМЕРТЬ УЧАСНИКА САРАЄВСЬКОГО ЗЛОЧИНУ.

В Терезієнштадті (в Австрії), в карнім заведеню помер на чахотку Гаврило Чабринович, засуджений на 20 лїт вязниці за участь у сараєвськім злочинї.

ЗАБОРОНЕНА ПІСНЯ.

Голова звязку капельмайстрів в Празї звертає в чеських часописях увагу членів на розпорядок, яким заборонюєть ся грати пісню „Гей Словяне" і виключеть ся її із вязанок національних пісень. Заборона відносить ся і до всяких перерібок тексту тої пісні.

УСУНЕНЄ ГРАФА ФР. СКАРБКА ІЗ СКАРБКІВСЬКОЇ ФУНДАЦІЇ.

Виділ краєвий в Галичині усунув графа Скарбка, який в часї війни виїхав за границю, із Скарбківської фундації і настановив куратором д-ра Квятковського. Усуненє гр. Скарбка наступило наслїдком вислідів ревізиї, яка викрила богато недостач і неформальностий у веденю сеї інтитуції, особливо за невідповідне орудуванє грішми, яких усуненний куратор занадто уживав на полагодженє своїх особистих рахунків. Зачети гр. Скарбка, вибирані з каси інституту, дійшли — як доносить „Дзєнік нарадови" (ч. 14) до суми 150.000 корон.

ВПЛИВ ВІЙНИ НА ПРЕСУ.

Від цьвітня 1915. р. перестало виходити в Німеччині звиш 1.300 часописий. Від початку війни число таких часописий, що перестали виходити, виносить в Німеччині близко 3.000.

ДВАЙЦЯТЬ ВІСІМ ВАГОНІВ МИЛА БЕЗ ВЛАСТИТЕЛЯ.

З Моравської Остравы доносять, що з 40 ваґонів мила, укритих галицькими купцями на час висших цїн, а сконфіскованих правительством, тілько 12 ваґонів знайшло своїх властителїв. Властителї 28 ваґонів мила волять не зголошуватись.

ШІКАГО, ІЛЛ.
Читайте і незабудьте, що тов „Український Бандурист" — відграє — ДНЯ 19-го МАРТА 1916 Р. мельодраму в пяти діях п. з.:
„УБІЙНИКИ"
в гали при українській народній церкві, на Ґрі, при Робей ул.
ПОЧАТОК ТОЧНО О ГОД. 7. ВЕЧЕР.
ВСТУП: 75, 50 і 25 ЦНТ.
В антрактах буде виграватн власна музика під управою п. Гр. Новосада.
32-33 „УКРАЇНСЬКИЙ БАНДУРИСТ".

ЦАР І ДУМА.

Дума: Царю, царю, чого ти хочеш від мене? Що хочеш ти менї заподіяти?

Цар: Нїчого, — лише, аби ти мовчала і дала менї отсю мошонку!

ВІЛМІНГТОН, ДЕЛ.
ПОЗІРЕ РОДИМЦІ! ПОЗІРЕ
Щоби помогти нашим вдовам і сиротам в рідним краю, тутешнє Братство сьв. Івана Хрестителя, відділ 247 У. Н. Союза
устроює
В НЕДЛЮ, ДНЯ 19. МАРТА 1916 Р.
в гали церковній
ВЕЛИКИЙ ВІДЧИТ
получений
З СЬВІТЛЯНИМИ ОБРАЗКАМИ
на котрий прибуде делеґат Просьвітної Комісії У. Н. Союза.
Просить ся всїх Українців і Українців з Вілмінгтон, Дел. і з других околиць, щоби громадно прибули на сей відчит.
Весь дохід з вступу і з добровільних жертв призначений на вдови і сироти з рідним краю, тому просимо не жалувати гроший, бо на один знає поляник тим ину родину.
ПОЧАТОК ТОЧНО О ГОДИНІ 6.30 ВЕЧЕРОМ.
32-33 КОМІТЕТ.

КИШЕНКОВИЙ КАЛЕНДАРИК НА РІК 1916
можна набути в КНИГАРНІ „СВОБОДИ". Ціна 10 центів. — При замовленях на більше числа сих календарників дасть значний опуст. Адреса:
„SVOBODA"
83 Grand Street. Jersey City, N. J.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

(За оголошеня поміщені в сїй рубрицї платить ся по 1½ цента за кожде слово за одноразове поміщене, а за дальші поміщеня по 1 цент. за слово за кождочасне поміщене. — Оголошеня жениться не приймають.)

Пошукую свого тата ЛУЦЯ ЧИСТУХА, літ 60. Походить з села Новосїлки, пов. Підгайцї, Гал. Відійшов з дому 19. мая м. р. За подано його докладної адреси дам $5.00. Хто би о ім знав, або він сам, прошу зголоситись на адресу: Semko Chystuch, 904 N. 4th St., Minneapolis, Minn. 32-34

ДЯКОУЧИТЕЛЬ з красним голосом, здібний до провадженя школи, хору і уряджувати аматорські представленя, нехай зголосить ся з залученем відповідного сьвідоцтва від свого сьвященика на адресу: Rev. Roman Zalitach, 7 Walnut Str., Hartford, Conn. 31-32

ПОТРІБНО ДІВЧИНИ до домашної служби. Зголошеня письменно до „Свободи" або устно до пані Б. Саменської, 123 Grand Str., Jersey City, N. J. 31-32

ПОШУКУЄСЬ АҐЕНТІВ-ПРЕДСТАВИТЕЛІВ на місто Бейон і Ньюарк, Н. Дж. Стале місце з доброю платою. Голоситись до: A. Makray; 1947 Boulevard, near Fulton Ave., Jersey City, N. J. 25-37

ХТО БИ З РОДИМЦІВ знав відповідну місцевість, де можна би створити бучерню і пресерню серед Українців і Сьлаян, зволить ласкаво о сім мене повідомити о дїстане добру нагороду. J. Krasnowski, 24 Bow St., Franklin, N. H. 29-34

ДИПЛОМОВАНА УЧИТЕЛЬКА З КРАЮ і сьлухачка нюйорського університету учить анґлійського язика та приготовляє до іспитів до ґімназиї, академії, торговельних школяр. Інформації устні або письмові уділює: 18—
M. SCHWARTZ, 168 East 89th St., New York, N. Y.

Ой, Росіє, зле!

З Росією зле;
Гінденбург іде;
42-центиметрові
Гармати везе;
Ой, Росіє, зле!

З Росією зле;
Гінденбург іде;
І на весні через Ригу
В Петроград піде;
Ой, Росіє, зле!

З Росією зле;
Гінденбург іде;
Не поможе вже „цар-пушка";
Що там має Николушка.
Ой, Росіє, зле!

До Києва йдти має;
Ой, Росіє, зле!

З Росією зле;
Гінденбург іде;
Манензен ся поспішає;
Він Одесу взяти має;
Ой, Росіє, зле!

З Росією зле;
Гінденбург іде;
Не поможе вже „цар-пушка";
Що там має Николушка.
Ой, Росіє, зле!

З Росією зле;
Гінденбург іде;
Тра Европу покидати
В зимну Сибір мандрувати.
Ой, Росіє, зле!

З Росією зле;
Гінденбург іде;
І герої, героїні —
Всі повстануть на Україні:
Конець ти буде!

Василь Татарин.

Канзас Сіти, Кан., дня 18. лютого 1916.

ДАРОМ! Чи хочеш одержати великий і гарний годинник вартости $7.00? Надсилаючи сповістить. Пришли свій адрес. 29-34
BOSTON SUPPLY CO.,
159 A Endicott St., Boston, Mass.

За 50 цнт. вартости $1.50
25 АРКУШІВ ЛИСТОВОГО ПАПЕРУ І 25 КОВЕРТ ДРУКОВАНИХ З ВАШИМ ІМЕНЕМ, НАПИСАНИМ АДРЕСОМ, ЗАЛАШТОВАНИХ В ТАРТІЙ БАКСЕ, В ТАКОЖ ДУЖЕ ЗНАЧНОЧКУ КНИЖОЧКУ „ЯК СТАТИ ГОРОЖАНИНОМ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ, ТА ИНШІ ПРАКТИЧНІ ВІДОМОСТІ З ПОРТРЕТАМИ ПРЕЗИДЕНТІВ" ВИШЛЕМО КОЖДОМУ, ХТО ПРИШЛЕ НАМ 50 цнт. ГВАРАНТУЄМО, ЩО БУДЕТЕ ЗАДОВОЛЕНІ. Пишіть на адресу: 28-39
UNIVERSAL COMPANY,
P. O. Box 43, Scranton, Pa.

ПРОТИ РЕВМАТИЗМУ!
Хто терпить від ревматизму, може уникнути сі обнеї болі, носячи на пальци сей магнетичний перстень. Сей перстень має лічничі власности, управильнює циркуляцію крови. Без зайвих видатків на дорогі ліки, сей перстень відкеть Вам ту саму прислугу значно дешевше. Даємо гваранцію або завертаємо гроші. Ціна $1.00.
Замовляйте посилайте на адресу: 23-32
TAYCHERT CO.,
463 N. Halsted St., Chicago, Ill.

УЧІТЬ СЯ ПО НІМЕЦЬКИ.
Вийшла з друку нова книжка з польській мові, з якої легко научите ся читати, писати і говорити по німецьки. Понеже тепер брак такої книжки в українській мові — то користайте бодай з польської і учіть ся мови, яка побіч англійської є кождому потрібна. Книжка до науки німецької мови коштує 75 цнт. Замовляйте посилайте до: 32-b
RUTHENIAN BOOK STORE,
701 W. Lackawanna Ave., Scranton, Pa.

УКРАЇНЦІ! ВЕЛИКА НОВІСТЬ!
ПОДАЙТЕ СВОЮ АДРЕСУ, А МИ ВАМ ВИШЛЕМО ЦІКАВУ НОВИНУ. КОЖДИЙ УКРАЇНЕЦЬ МУСИТЬ СЕ МАТИ. СПІШІТЬ СЯ. ПИШІТЬ НА АДРЕСУ ЗАЛУЧАЮЧИ 2-ЦЕНТОВУ МАРКУ.
MANAGER,
Room 118, 6 Wall St.,
NEW YORK CITY. 30-42

ВИКАЗ
УБИТИХ І ПОЛОНЕНИХ УКРАЇНЦІВ У ТЕПЕРІШНІЙ ВІЙНІ.

СКОРОЧЕНЯ:
п. — піхота (інфантерія)
стр. — стрільці (егри)
у. — улани
д. — драгони
а. — артилерія (полева)
а. кн. — артилерія кінна
а. гір. — артилерія гірська
а. кр. — артилерія кріпосна
г. — гаубиці (полеві)
г. т. — гаубиці тяжкі
пн. — піонїри
сап. — сапери
тр. — трен (достава амуніції і живности)
с. — санітети
л. — линдвер (піх. краєвої оборони)
у. л. — улани линдвери
а. л. — артилерія линдвери
г. л. — гаубиці линдвери
з. о. — загальне ополчене (landsturm)
ж. — жандармерія
ск. ст. — скарбова сторож.

Подане при імени число означає полк (регімент), батальон або дивізію.

(Дальше).

Листа утрат ч. 179

ПОЛОНЕНІ:

Дзівій Олекса, 58 п. (в Росії)
Дзендзеруха Мих., 58 п. (у Сербії)
Зборовський Іван, 58 п. (в Сербії)
Зеран Арсеній, інф. (в Росії)
Зубчицький Михайло, 58 п. (у шпитали в Росії)
Ірха Петро, санітет (в Росії)
Іванчук Дмитро, 58 п. (в Росії)
Іванчко Станислав, 58 п. (в Росії)
Іванишин Василь, 58 п. (в Росії)
Кабан Василь, 58 п. (в Росії)
Кабан Олекса, 58 п. (в Сербії)
Карпинець Михайло (Гриця), 58 п. (в Росії)
Катринець Іван, 58 п. (в Росії)
Казимирський Тит, підоф. (в Росії)
Кішинський Петро, 58 п. (в Росії)
Кобилянський Іван, 40 п.
Когут Василь, 58 п. (в Росії)
Копиляйн Мартин, 40 п.
Коста Василь, інф. (в Росії)
Костів Гринь, 58 п. (в Росії)
Костюк Михайло, 58 п. (в Росії)
Ковальчишин Іван, 58 п. (в Росії)
Кожак Онуфрій, 58 п. (в Росії)
Козира Стефан, 58 п. (в Росії)
Крайлик Дмитро, 58 п. (в Росії)
Кравський Йосиф, санітет, ран. (у шпитали в Росії)
Круць Федор, 58 п. (в Росії)
Круховський Мих., 58 п. (в Росії)
Крупа Пилип, 58 п. (в Сербії)
Кучера Микола, 58 п. (в Сербії)
Кудла Іван, 58 п. (в Росії)
Курганович Василь, 58 п. (в Росії)
Курилюк Стефан, 40 п., ран. (у шпитали в Росії)
Куленко Василь, 58 п. (в Сербії)
Лялька Іван, 58 п. (в Росії)
Лавринюк, Федор, 58 п. (в Росії)
Лазарук Марко, 40 п. (в Росії)
Левицький Іван (Василя), 58 п. (в Росії)
Лісовиц Петро, 40 п. (у шпитали в Росії)
Логаза Микола, 58 п. (в Росії)
Лозинський Волод. Альфред (однор. добр.), 58 п. (в Сербії)
Луців Олекса, 58 п. (в Сербії)
Литвинець Петро, 58 п. (в Росії)
Личко Іван, 40 п., ран. (у шпитали в Росії)
Мацюборський Вас., 58 п. (в Сербії)
Магдій Микола, 58 п. (в Росії)
Маковецький Павло, санітет, ран. (у шпитали в Росії)
Максимчук Андрій, 58 п. (в Росії)
Максимюк Роман, 58 п. (в Росії)
Максимко Михайло, 58 п. (в Росії)
Мамчук Олекса, 40 п., ран. (у шпитали в Росії)
Манюк Гринько, 58 п. (в Росії)
Марцинюк Юрко, 58 п. (в Росії)
Матвіїв Олекса, 40 п.
Матишін Микола, 58 п. (в Росії)
Мельниченко Григор., гефр. (в Росії)
Метелів Маріян, 58 п. (в Сербії)
Міндель Іван, підоф. (в Росії)
Мороз Василь, 58 п. (в Росії)
Москалик Іван, 58 п. (в Росії)
Мосорин Микола, 58 п. (в Росії)
Мужик Микола, 58 п. (в Росії)
Михайлів Матвій, санітет (в Росії)
Нагірняк Василь, 58 п. (в Росії)
Навалковський Яків, 58 п. (в Сербії)
Нейлів Василь, 58 п. (в Росії)
Ніколюк Дмитро, 58 п. (в Росії)
Никифорчук Тома, 40 ц.
Олійник Іван, 58 п. (у шпитали в Росії)
Ольинський Іван, 58 п. (в Росії)
Остапюк Іван (Микола), 58 п. (у шпитали в Росії)
Островський Петро, 58 п. (в Росії)
Озмінський Микола, 58 п. (в Росії)
Пашнетчик Петро, 58 п. (в Росії)
Пятуляк Іван, 40 п.
Павза Михайло, інф. (в Росії)
Польовий Петро, 58 п. (в Росії)
Постоловський Атанас, 31 п. (в Росії)
Прийняк Федор, 58 п. (в Росії)
Пидинюк Юрко, 58 п. (в Сербії)
Радіборський Роман, 40 п. (в Росії)
Романяк Йосиф, 40 п. (в Росії)
Ропко Михайло, 58 п. (в Росії)
Рудницький Мик., 58 п. (в Сербії)
Рудницький Петро, 58 п. (в Сербії)
Ружицький Микола, 58 п. (в Росії)
Сапляк Дмитро, 40 п.
Савчин Юрко, 58 п. (в Росії)
Семенюк Дмитро, 58 п. (в Сербії)
Семенич Михайло, 58 п. (в Росії)
Сенічковський Адольф, 58 п. (в Сербії)
Сенцко Дмитро, 40 п.
Сапка Андрій, 40 п.
Слободець Пилип, 40 п.
Соловей Іван, 58 п. (в Росії)
Соловій Йосиф, 40 п.
Стахів Іван (в Росії)
Стадюк Іван, 58 п. (в Росії)
Стасів Іван, 58 п. (в Росії)
Стапко Федор, 58 п. (у шпитали в Росії)
Ставовий Ліза, 31 а. (в Росії)
Струпінський Юрко, 40 п.
Стирський Йосиф, 58 п. (в Росії)
Сирополюк Микола, 40 п.
Тейсар Йосиф, 58 п. (в Росії)
Тейсар Семен, 58 п. (в Росії)
Ткач Василь, 58 п. (в Росії)
Ткачук Микола, 58 п. (в Росії)
Томашичук Петро, 40 п.
Томин Дмитро, 58 п. (в Росії)
Торак Дмитро, 58 п. (в Росії)
Тимків Пилип, 58 п. (в Сербії)
Федоренко Микола, 58 п. (в Росії)
Федин Василь, 58 п. (в Росії)
Фітак Михайло, 40 п.
Хмельовський Іван, 58 п. (в Росії)
Ходак Іван, 58 п. (в Росії)
Хома Ів., 58 п. (у шпитали в Росії)
Хімчак Дмитро, 58 п. (в Росії)
Ціхановський Франко, 58 п. (в Росії)
Цвюк Василь, 58 п. (в Росії)
Чегин Іван, 58 п. (в Росії)
Черепак Іван, 40 п. (в Росії)
Чорний Анастазій, 40 п.
Шайновський Михайло, 40 п.
Шепурак Федор, 58 п. (в Росії)
Шкреметка Михайло, 58 п. (у шпитали в Росії)
Шкрумелів Іван, 58 п. (в Росії)
Шавіка Йосиф, 40 п.
Юр Юрко, 40 п.
Юрійчук Лесь, 58 п. (в Росії)
Яковчик Іван, 58 п. (в Росії)
Яремійчук Михайло, 40 п. (в Росії)

(Дальше буде).

Телефони: 2274 Orchard 2068
КОЛИ ПОСИЛАЄТЕ ГРОШІ СВОЇМ РОДИНАМ ДО РІДНОГО КРАЮ, ТО ПОСИЛАЙТЕ ТХ ЛИШЕ
через
„Американсько-Українське Бюро"
ЗАІНКОРПОРОВАНЕ ПІСЛЯ ПРАВА СТЕЙТУ НЮ ЙОРК.
З ПРИЧИНИ ВЕЛИКОЇ І ЧАСТОЇ ЗМІНИ ЦІНИ ГРОШИЙ, ПОСИЛАЙТЕ ГРОШІ В ОКРУГЛИХ СУМАХ В ДОЛЯРАХ, А БЮРО ВИШЛЕ ЇХ ЧИСЛЯЧИ ПО НАЙНИЗШІМ КУРСУ.
ГРОШІ ПОСИЛАЙТЕ МОНИ-ОРДЕРАМИ АБО В РЕДЖІСТРОВАНИХ ЛИСТАХ НА АДРЕСУ:
AMERICAN UKRAINIAN EXCHANGE, Inc.,
520 E. 6th St., New York, N. Y.

ОДИНОКИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР
DR. JOHN SMITH, JR.,
СПЕЦІЯЛІСТ-ХІРУРГ
327 E. 17 St., New York, N. Y.
Офіс отворений від год. 12—2 попол. і від 6—8 вечер, а в неділї і сьвята від 10-ої рано до 4-ої пополудни.
Телефон: Stuyvesant 4493.

КОЖДИЙ сьвідомий Українець повинен мати в своїй хаті портрети великих українських мужів: Т. Шевченка, Ів. Франка, М. Грушевського, М. Павлика, Б. Хмельницького і І. Мазепи. Величина 16x20 цаля, ціна 50 центів за один. Книжки до читаня, молитвенники, кобзарі і всякого рода календарі. Пишіть на адресу: 76—
RUSKA KNYHARNIA.
im. T. Szewczenka
168 E. 4th St., New York, N. Y.

ДОБРА СПОСІБНІСТЬ ДЛЯ УКРАЇНЦЯ, КОТРИЙ ДУМАЄ ПРО БІЗНЕС!
САЛЬОН З 3-МА ГАЛЯМИ НА ПРОДАЖ
в найлїпшій дільници Ню Йорку, межи Українцями; інтерес старий, добре вироблений і дуже поплатний. Цїна приступна. Має бути спроданий з причини переселеня ся до власного дому. Хто хоче купити, прошу зголоситись письменно на адресу:
L. K. до 83 Grand St., Jersey City, N. J. 27-32

МОЖНА ЗАРОБИТИ $2.00 ДО $3.00,
ЗАЙМАЮЧИ СЯ ВЕЧЕРАМИ ПО РОБОТЇ РОЗПРОДАЖИЮ КНИЖОК. ПО БЛИЗШІ ІНФОРМАЦІЇ ПИШІТЬ ДО:
„SVOBODA"
Dept. K.
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

КАЛЕНДАРІ
„ПРИЯТЕЛЬ ЖОВНІРА" І „ЗАГАЛЬНИЙ"
ТИХ ДВА РОДИ КАЛЕНДАРІВ ВЖЕ ОТРИМАЛИСЬМО З КРАЮ.

	Цїна
Приятель Жовніра	40 цнт
Загальний	90 цнт
Українського Нар. Союза	50 цнт
Сирітського Дому	60 цнт
Календар нишеньковий	10 цнт

Спішіть ся замовляти, бо календарів з краю є дуже мало. Замовленя і гроші посилайте на адресу: 30—
RUSKA KNYHARNIA IM. T. SHEWCZENKA,
168 E. 4th Street, New York, N. Y.

Даром!
ВЕЛИКИЙ ВОЕНИЙ ЗОШИТ, який містить 58 образків знятих з поля битви. На сих образках побачите як то війна виглядає! Сей зошит даємо даром до книжки з ТЕРЕНІВ ВЕЛИКОЇ ВІЙНИ. Се є дуже інтересна книжка під сю пору. Коштує лише 40 цнт. Гроші можна присилати стемпсами. Нагода невезимий, тож спішіть і пишіть ще нині до: RUSKA KNYHARNIA,
34 E. 7th Str. New York, N. Y. —13—

ПОТРІБНО ХЛОПЦЯ 16-18 ЛІТНОГО
ДО ГРОСЕРНЇ І БУЧЕРНЇ.
Мусить уміти писати, рахувати і розуміти анґлійску мову, стале місце, платня після здібности і осібної умови. Голосіть ся устно або листовно на адресу:
GROCERY, 31-
68 Greene St., Jersey City, N. J.

КОЖДИЙ ЧЛЕН „УКР. НАР. СОЮЗА" АБО ПЕРЕДПЛАТНИК „СВОБОДИ"
наколи пришле 10 адресів своїх знакомих, до котрих „Свобода" не приходить, а хотїли би „Свободу" читати, отримає
ДАРОМ
ГАРНУ КНИЖОЧКУ!
Присилайте адреси до:
„SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ЛІЧНИЧИЙ ІНСТИТУТ п. н. Dr. Bukki's Medical Institute, 407 East 58th St., New York City отсим подає до відома Вп. українській публиці і англо-м. лікістам, що офіс сего інституту є отворений кождого дня, в неділї і сьвята від год. 9-ої рано до 8-ої вечером, а не лише в будні дни, як се мильно дотепер подавано в оголошеню. 81-39

КАТАЛЬОГ НАЙКРАСШИХ ШТУК МАГІЧНИХ з основним приборами, як цьвяти, тарілки, шкляники, фляшки, ортлети, барілки, кулї, поучаючий заміняти воду у вино, молоко, чернило, штуки знимати річчі і богато других, яких кождий легко виконає а притім розвеселить товариство і навіть може заробляти сим гроші. Катальоґ висилаємо даром. Адресуйте:
Am. Book & Nov. House, Box 371, Cleveland, O.

100 КОРОН $13.50
ВИСИЛКА ГРОШИЙ
НА
ВЕЛИКОДНІ СЬВЯТА
до
ГАЛИЧИНИ І БУКОВИНИ
Єсли висилаєте гроші до краю своїм, родинам і знакомим, то висилайте через кождому знану вже не від нині
S. MILANOWYCZ & WEIL CO.,
193 Grand Street, Jersey City, N. J.
Ми висилаємо гроші до як найтаншім щоденнім (теперішнім курсі, скоро і безпечно; за висилані гроші і за певність суми
ЦІЛКОВИТО ГВАРАНТУЄМО.
Хто не має наших паперів і ковертов, то нехай напише на вкінчейшу папери імя посилаючого, і хто має гроші в краю відобрати, та пришле до нас на поновану адресу разом з мони-ордером або грішми в реджістрованім листі, то по отриманю ми вишлемо гроші до краю, а Вам зашлемо посьвідку від гроший.
Пишіть на адрес:
S. MILANOWYCZ & WEIL CO.,
193 Grand Street, Jersey City, N. J.

ВИЙШЛИ З ДРУКУ НОВІ КНИЖКИ.

	цнт.
ГАЛИЦЬКІ АНЕКДОТИ. Гумористичні оповіданя	10
ГАЛКА СМЕРТИ. Воєнне оповідане	5
З ДНІВ КРОВАВОЇ ВІЙНИ. Вірношане оповідане	25
ІЗ ЗВІРЯЧОГО ЦАРСТВА. Сотня найкрасших казок	20
ІСТОРІЯ ПРО ГАРНУ МАГЕЛЬОНУ І ГРАФА ПЕТРА	25
ОПОВІДАНЕ ПРО СОРОК РОЗБІЙНИКІВ	20
ЯК ІВАНКО ЗРОБИВ ЧУДЕСНЕ СУДНО І ДІСТАВ КОРОЛЇВНУ ЗА ЖІНКУ	10
ЯК МЕНЕ ВИБИРАЛИ ДРУЖБОЮ. Весільне оповідане	10
ЯК МЕНЕ МОЇ ТАТУНЬО ЖЕНИЛИ. Збірка гумористичних оповідань	40
ЯК ПАН СОБІ ЇДИ ШУКАВ І ЯК СОБІ ЇЇ НАЙШОВ	15
ПІСНІ ЕМІГРАНТІВ	10

Замовляя посилайте на адресу:
„SVOBODA".
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ОСЯГНЕНЕ
ПАТЕНТІВ І ВІДПРОДАЖІ
НАЙЛЕКШЕ ДІЙТИ ДО ЩАСТЯ І БОГАТСТВА ЧЕРЕЗ ВИНАХОДИ.
Поможемо Вам в осягненю патенту як також у відпродажи.
РУЧИМО ВАМ ЗА ПАТЕНТ АБО ЗВЕРТАЄМО ВАМ КОШТИ.
Близші поясненя найдете в книжочці, яку на жадане висилаємо кождому даром. 25-37
Пишіть за нею сейчас до канцелярії патентів на адресу:
AMERICAN EUROPEAN PATENT OFFICES, Inc.,
309 Broadway, New York, N. Y.

ПОЗІР! Одинока школа механіків, шоферів в польській мові. Зачніть тепер. Сезон автомобільний треває все. На що Вам оставати без праці, коли можете заробити $15 до $30 як шофер. Наша школа дає комплетний курс, який треває 4 тижні. Наука в день або в ночи. Гварантуємо лайсенси.
КОШТ $15.00.
INTERNATIONAL SCHOOL OF AUTOMOBILE ENGINEERS, 88-111—
147 E. 40th St., New York

ЖМІСТЧИК є одним з найлїпших домашних ліків і певним средством проти ревматизма, болів плечий, колена і болів грудий. Є помічне на болї голови, на болї суставів у рук і ніг, на легкий параліж карку, болї горла і зубів. СЕЙ ЛІК Є ВИРОБУ СЛАВНОГО Д-РА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО.
Відносіть ся до генерального агента, залучаючи 2-центову марку на відповідь.
MIKE FEDIW,
47 Ridge St., Hastings upon Hudson, N. Y.

ДАРОМ! ЦІЛКОМ! ДАРОМ!
Виучу грати на якім небудь інструменті, єсли тілько Ви любитель музики, не робить ріжниці, чи ви грали на якім інструменті, чи ні. Гарантую за успіх моєї науки в часї 20 до 25 днів.
Жадайте сегодня катальоґ, залучаючи 2-центову марку на відповідь.
Адресуйте: 22-35
T. KASPER.
5719 S. Laflin St., D. A. Chicago, Ill.

РУСЬКИЙ І ПОЛЬСЬКИЙ АДВОКАТ І НОТАР
з довголїтною практикою перепроваджує всїлякі справи цивільні та карні з найлїпшими висліднями.
Години урядові: від 9-ої рано до 6 ої вечер.
Адрес:
JOSEPH HELLER, 132 Nassau St., Room 506-507, New York, N. Y.
Для убогих порада безплатна в своїм мешканю від ч. 168 East 89th St., близько 3-ої авені, L стація від 7-ої до 10-ої вечер. 17—

ПОМОЖІТЬ СВОЇМ РОДИЧАМ — БАТЬКОВИ І МАТЕРИ і другим членам Вашої родини в старім краю.
ІМ ПОМОЖЕТЕ ПОЖИВОЮ, БО МОЖЛИВО, ЩО ВОНИ ПРИМИРАЮТЬ ГОЛОДОМ. Ми їм пішлемо все, що їм потрібно. Пишіть до нас сейчас, а ми Вам скажемо як се можна зробити безпечно, і як можете прийти з помочию Вашим дорогим родинам. НЕ ВІДКЛАДАЙТЕ, БО СКОРА ПОМІЧ Є ПОДВІЙНОЮ ПОМОЧИЮ. 32-34
INTERNATIONAL COMMISSION BUREAU, 701 Vanderbilt Bldg., New York, N. Y.

ВЕЛИКА ПРОДАЖ 30 ПРЕЗЕНТІВ ЗОВСТИМ ДАРОМ. ЧИТАЙТЕ УВАЖНО НАШУ ВЕЛИКУ ОФЕРТУ.

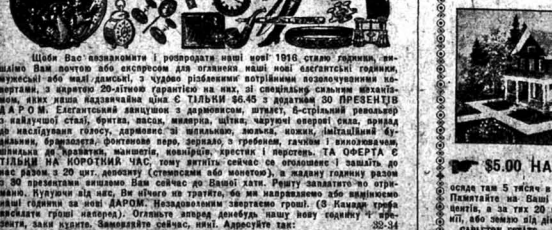

Щоби Вас познакомити і розпродати наші нові 1916 стало годинки, вишлемо Вам почтою або експресом для оглядки наші нові елеґантські годинки, вуалеські або мані дамські, з чудово різбленими потрібними позолоченими картами, з ґаранто 20-лїтною (гарантією або монетою), з знаменитим сильним механізмом, яких наша надзвичайна ціна є ТІЛЬКИ $6.45 з додатком 30 ПРЕЗЕНТІВ ДАРОМ. Елеґантський ланцушок з дармовисом, штилет, 6-стрільний револьвер з найкуччої сталї, фритка, часи, мишарка, щітка, чарчуки оперові сиза, ґренад до насїдуваня голосу, дерево, ці шкільник, лиска, ножик, інструмент до дїлання, бриндоля, фонтанове перо, зерцало, з гребенем, гачком і кишоньковим, шильцем до вязаня, манжетів, ковнїрців, хрестик і перстень, ТА ОФЕРТА є ТІЛЬКИ НА КОРОТКИЙ ЧАС, тому зробіть сейчас се оголошенє і зашліть до нас разом з 20 цнт. депозиту (стемпсами або монетою), а жадну годинку разом з 30 презентами вишлемо Вам сейчас до Вашої хати. Решту заплатите по отриманю. Кулуючи від нас, Ви нічого не тратите, бо ми напрасуємо або вимінюємо наші годинки за нові ДАРОМ. Незадоволеним завертаємо гроші. (З Канади треба висилати гроші наперед). Оглянете запаку дешевку, нашу нову соединку і презенти, заки купите. Замовляйте сейчас, нині. Адресуйте так: 32-34
UNION SUPPLY CO., Dept. 523, St. Louis, Mo.

25 ДОЛЯРІВ

$5.00 НА МІСЯЦЬ

В УКРАЇНСЬКІЙ КОЛЬОНІЇ НА ЛОНГ АЙЛЕНД
КУПІТЬ СЕЙ ДІМ.
УКРАЇНСЬКА КОЛЬОНІЯ є ВІДДАЛЕНА ВСЕГО 28 МИЛЬ ВІД НЮ ЙОРКУ. Є то прегарний край, який манить кождого, хто болотяне, щоби в тім місци поселити ся. Українці, ви один станьте і закупіть в українській кольонії землю або дома. Там є місце на 5 тисяч родин і ви має Українцїв осяде там 5 тисяч в одним місци, то представите собі, яку силу ми здобудемо. Пишіть на Ваші діти, дайте Вашим дїтям щось. Відложіть на день 20 центів, а за так 20 центів денно купите сей гарний дім в українській кольонії, або землю під дім. Приїздайте або пишіть: 29-41
CARLETON ESTATE, 153 Madison Ave., cor. 34 St., 2 floor, New York City.

УКРАЇНСЬКИЙ РЕСТАВРАНТ
під ч. 286 E. 10th St.,
NEW YORK, N. Y.
ТУТ МОЖНА ДІСТАТИ СМАЧНІ СНІДАНЯ, ОБІДИ І ВЕЧЕРИ. КУХНЯ ЕВРОПЕЙСЬКА. УСЛУГА ЧЕМНА І СКОРА. ЦІНИ ВЕЛЬМИ НИЗЬКІ. ХТО РАЗ СПРОБУЄ, СЕЙ БУДЕ СТАЛО ТУТ ХАРЧУВАТИСЬ. 32-37

РУСЬКИЙ ЛІЧНИЧИЙ ІНСТИТУТ.
(Староправного християнського лікаря).

Се лїчниче заведенє має вже виробдену славу. Спеціяльно лїчать тут заслугані жовнїрі, жовнїрові недуги, ревматизм і секретні недуги мужцин і женщин. Цїлковито вилучує з ревматизму, вуздани і ран лишай і сверді виниди. Ліки виробляють ся під докладом Ніцше і з виборних зїл привезених зі старого краю. Лікар говорить по руськи.
Інститут отворений щодня від год. 9-ої рано до 8-ої веч., як також в сьвята і неділї. Хто не може прийдати особисто, нехай звертаєть листовно. 25
Dr. BUKKI'S MEDICAL INSTITUTE
407 East 58th Str., New York, N. Y.
Betw. 1st Ave & Ave A.

ТАНІ ФАРМИ.
В стейтах Огайо, Пенсильвенія, Мишиґен і Теннесі. Кошти розпродаї звертаємо.
Около 500 фарм на продаж багато з них межи містами Клівленд, Дорейн, Ірі, Юнґстаун і Пітсбурґ. Ґрунта почищені від $4.00 за акер і висше на 10-лїтну сплату фарми також ренгуємо. Пишіть по нові цінник до: 29-32
S. T. HURDLE LAND COMPANY,
3349 E. 55th St.,
CLEVELAND, O.

ЧИ ВИ МАЄТЕ НОВИЙ ЦЕННИЙ КНИЖОК „СВОБОДИ"?
А може Ваші знакомі потребують?
Ми вишлемо Вам даром.
Пишіть на адресу:
„SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Кождий його любить.
БОЛГАРСЬКИЙ КРОВНИЙ ЧАЙ СТАВ В КОРОТЦЇ УЛЮБЛЕНИМ ДОМАШНИМ ЛІКОМ.
Родина Анни Спондер не може без него обійтись.
„Не дивуємо ся зовсім, що спільність полюбила так скоро Болгарський Кровний Чай, позаяк так моя 16-лїтна практика як і множество щоденних листів посьвідчать, що сей лік зроблений з чистих природних частин є знаменитим средством проти хороб жолудка, легких, запору, мочового міхура, болю голови, ломаня, перестуди, браку апетиту, неправильности стільця і тривалення, зіслаблення, занечищення крови і т. д.". Так говорить І. Г. фон Шліков, одинокий фабрикант Болгарського Кровного Чаю і котрий стоїть в тісній звязи з десятками тисяч хорих.
З щоденних листів, які отримуємо, подаємо понизше лист з Ґрет Ґані Спондер з 2231 Ґаст Вал. Ст. Шікаґо, Ілл:
„Звольте ласкаво заслати мені ще одну дозу Болгарського Кровного Чаю відворотною почтою за $1.00. Від коли спровадилам собі перший раз, від тоді кождий член моєї родини тужить за ним, а всі просять, щобим еще спровадила.
Одну велику родинну [illegible] аптекарчитель на 5 місяців [illegible] дешевшу за $1.00:
Marvel Products Co., 29 Marvel Bldg., Pittsburgh, Pa. — Adv.